

Zneužívání kontejnerové námořní dopravy v celosvětovém obchodu s padělkami

Shrnutí

únor 2021

Shrnutí

Obchod s padělaným zbožím představuje dlouhodobé rostoucí celosvětové sociálně-ekonomické riziko, které ohrožuje účinnou veřejnou správu, efektivní podnikání a blaho spotřebitelů. Zároveň se stává hlavním zdrojem příjmů organizovaných zločineckých skupin. Rovněž poškozují hospodářský růst, neboť snižuje příjmy podniků i jejich motivaci inovovat.

Padělané a pirátské výrobky mohou být zasílány prakticky každým druhem dopravy. Z hlediska počtu zabavení narůstá pašování padělků v balíčcích, což z pohledu vymáhání práva představuje závažný problém. Z hlediska hodnoty však jednoznačně převažují padělky přepravované kontejnerovými loděmi.

V posledních desetiletích se kontejnery staly univerzálním způsobem seskupování zboží do standardizovaného a jednotného nákladu. Zavedení kontejnerů bylo pro dopravu revoluční změnou, která umožnila nové logistické možnosti, zvýšila efektivitu a výrazně snížila celkové náklady související s mezinárodním obchodem. Jejich zavedení však bylo zároveň atraktivní i pro pašeráky, neboť do kontejnerů lze snadno a s nízkým rizikem uložit nejen padělané výrobky, ale i omamné látky a jiné druhy pašovaného zboží, a dokonce i migranty bez dokladů.

Dostupné údaje potvrzují vysokou míru zneužívání kontejnerové námořní dopravy padělateli. Analýza představená v této zprávě používá dva typy údajů. Zaprvé se jedná o informace o obchodování s padělaným zbožím, které vycházejí z celních údajů, týkajících se zabavování padělaného zboží, získaných od Světové celní organizace, Generálního ředitelství Evropské komise pro daně a celní unii a Agentury USA pro cla a ochranu hranic (CBP). Druhý typ zahrnuje údaje o obchodování s kontejnerovými loděmi z databáze Mezinárodního dopravního fóra OECD (ITF), databáze Eurostatu Comext a indexů kontejnerové námořní dopravy vyvinutých konferencí UNCTAD (Konferencí OSN o obchodu a rozvoji).

Z přezkumu těchto údajů vyplynulo, že zatímco nejvyšší počet případů zabavení padělaných a pirátských výrobků celními orgány se týkal poštovních balíčků, z hlediska hodnoty zabavených výrobků připadá největší část na námořní dopravu. V roce 2016 představovala přeprava kontejnerovými loděmi 56 % celkové hodnoty zabavených padělků.

Nejvyšší počet zásilek s padělkou pocházel z východní Asie, přičemž na prvních místech byla Čína a Hongkong (Čína). Mezi hlavními ekonomikami, ze kterých pochází nejvíce padělků a nedovolených napodobenin, s nimiž se během sledovaných období obchodovalo v celosvětovém měřítku, rovněž zůstávají Indie, Malajsie, Mexiko, Singapur, Thajsko, Turecko a Spojené arabské emiráty.

Z další analýzy provedené pro Evropskou unii vyplynulo, že více než polovina kontejnerů přepravovaných v roce 2016 plavidly z ekonomik, o nichž se ví, že jsou hlavními zdroji padělků, vstoupila do EU přes Německo, Nizozemsko a Spojené království. Některé země EU, například Bulharsko, Rumunsko, Chorvatsko a Řecko, vykazují obecně relativně nízký objem obchodu s využitím kontejnerů, ale vysokou úroveň dovozu z ekonomik intenzivně využívajících padělání.

Probíhající i plánovaný rozvoj infrastruktury v EU by mohl významně změnit strukturu dovozu padělaného zboží v kontejnerech. V této souvislosti má zvláštní význam čínská iniciativa Jeden pás, jedna cesta, neboť by mohla vést ke značnému nárůstu počtu padělků, které se do Evropské unie dostávají v kontejnerových lodích přes přístavy v oblasti Středomoří.

V zájmu boje proti nezákonnému obchodu byla pro kontejnerovou přepravu zboží upravena celá řada metod hodnocení rizik a metod cílených kontrol, zejména se zaměřením na boj proti nezákonnému obchodu s omamnými látkami a nebezpečným a zakázaným zbožím. Zdá se však, že tento nezákonný obchod s padělkami není pro celní orgány vysokou prioritou, neboť zásilky padělků jsou spíše než jako trestná činnost obecně vnímány jako „protiprávní jednání v rámci obchodního styku“. Může se proto stát, že stávající úsilí v rámci vymáhání práva nebude dostatečně uzpůsobeno k náležitému řešení tohoto rizika.

V tomto odvětví již byly vyvinuty určité snahy, aby se posílila koordinace v boji proti hrozbě nezákonného obchodu v námořní dopravě. Dobrým příkladem je „prohlášení o záměru“, v němž majitelé dobře známých značek, provozovatelé plavidel a zasílatelé společně vypracovali dobrovolné pokyny ke zvýšení povědomí o důležitosti shromažďování dostatečných informací o subjektech využívajících jejich služby námořní přepravy. Podle všeho v tomto ohledu existuje značný prostor pro zlepšení.